

K antropologicko-ontologické valenci a k antropologicko-ontologickým ambivalencím v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického.

Vladimír Kyprý

Abstract

This study follows on my study „About the conception of „ciphers of transcendence“ in K. Jaspers’ philosophy from the point of view of phenomenological ontology and phenomenological anthropology“ (see E-Logos 2002) and demonstrates more closely anthropological and ontological value of the conception of „ciphers of transcendence“ in K. Jaspers’ philosophy from the point of view of phenomenological ontology and phenomenological anthropology but above all demonstrates its anthropological and ontological ambiguities concerning his conception of „ciphers of transcendence“ in relation to transcendence (i. e. essential source of „ciphers of transcendence“ in relation to transcendence, essential statut of „ciphers of transcendence“ in relation to transcendence, „ciphers of transcendence“ in relation to appearances of transcendence, and the world as a „cipher of transcendence“ in relation to the world as an appearance of transcendence) as well as his conception both of „ciphers of transcendence“ in relation to „philosophical belief“ (i. e. „philosophical belief“ as a witness to God as transcendence for a man, „philosophical belief“ as bearing of a man upon God as transcendence, „philosophical belief“ – as a bearing of a man upon God as transcendence – as a source of authentic existence in contrast to non-authentic existence, and „philosophical belief“ and leading a man by God as transcendence) and of „ciphers of transcendence“ in relation to philosophy (i. e. philosophy as philosophical anthropology, philosophical anthropology as anti-ontology, ontology as a false philosophy, and theology as a false philosophy), and ensuing from its inner ambiguity as such; its inner ambiguity namely consists in the fact that it is both (admitted and accented) philosophical anthropology and (non-admitted and hidden) theological ontology.

Keywords: ciphers of transcendence; phenomenological ontology, phenomenological anthropology; transcendence; philosophical belief; philosophy.

Abstrakt

Tato studie navazuje na studii „K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického“ (viz E-Logos 2002) a ukazuje blíže antropologicko-ontologickou valenci pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického pohledu, zvláště však její antropologicko-ontologické ambivalence, týkající se pojetí „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci (tj. bytostného původu „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci, bytostného statutu „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci, „šifer transcendence“ ve vztahu k jevům transcendence a světa jako „šifry transcendence“ ve vztahu ke světu jako jevu transcendence) i pojetí „šifer transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“ (tj. „filosofické víry“ jako svědectví člověku o Bohu – transcendenci, „filosofické víry“ jako vztažení člověka k Bohu – transcendenci, „filosofické víry“ – jako vztažení člověka k Bohu – transcendenci – jako zdroje autentické existence oproti existenci neautentické a „filosofické víry“ a vedení člověka Bohem – transcendencí), jakož i „šifer transcendence“ ve vztahu k filosofii (tj. filosofie jako filosofické antropologie, filosofie – antropologie – jako anti-ontologie, ontologie jako nepravé filosofie a teologie jako nepravé filosofie), a vyplývající z její imanentní ambivalentnosti jako takové; její imanentní ambivalentnost totiž tkví v tom, že je jak (přiznanou, zdůrazněnou) filosofickou antropologií, tak (nepřiznanou, utajenou) teologickou ontologií.

Klíčová slova: šifry transcendence; fenomenologická ontologie, fenomenologická antropologie; transcendence; filosofická víra; filosofie.

Nynější studie navazuje na dřívější studii „K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického“.¹

Ona dřívější studie se zabývala pojetím „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického. Objasňovala, co jsou „šifry transcendence“ ve vztahu k pojmům fenoménu, zdání a jevu (i „pouhého jevu“ a „pouhého zdání“); objasňovala bytostný původ „šifer transcendence“ (ve vztahu k bytostnému původu pojmů fenoménu, zdání, jevu i „pouhého jevu“ a „pouhého zdání“); objasňovala vztah „šifer transcendence“ k „filosofické víře“; a objasňovala i vztah „šifer transcendence“ k filosofii.

Nynější studie navazuje na dřívější studii „K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického“

bližším určením jeho antropologicko-ontologické valence,² avšak zejména bližším určením antropologicko-ontologických ambivalencí v něm.³

A. K antropologicko-ontologickým ambivalencím v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického.

V návaznosti na svou dřívější studii shledávám, že antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického)¹ se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci² i „šifer transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“,³ jakož i „šifer transcendence“ ve vztahu k filosofii.⁴

I. „Šifry transcendence“ ve vztahu k transcendenci.

Antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického), jež se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci, týkají se, blíže určeno, zvláště bytostného původu „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci),¹ bytostného statutu „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci),² „šifer transcendence“ ve vztahu k jevům transcendence³ a světa jako „šifry transcendence“ ve vztahu ke světu jako jevu transcendence.⁴

1. Bytostný původ „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci).

Podle Jasperse bytostný původ „šifer transcendence“ (a transcendence samé, tj. Boha) de facto tkví v bytostné potřebě trvalého smyslu lidského bytí.

Jsoucnost bytostné potřeby trvalého smyslu lidského bytí (postulující „šifry transcendence“ a transcendenci samu – Boha) je fenomenologicky dosvědčitelná.¹

Avšak jsoucnost „šifer transcendence“ (a transcendence samé – Boha) (postulovaná bytostnou potřebou trvalého smyslu lidského bytí) není fenomenologicky dosvědčitelná,²

tj.: je možnou iluzí.

Nepřiznat, že je možnou iluzí, je lidsky pochopitelné (a odpustitelné), avšak filosoficky (filosoficko-lidsky) neudržitelné a neodpustitelné.

Jaspers však přiznává, že jde o možnou iluzi, pokud vím, jedenkrát,³ vícekrát, pokud vím, ne; Jaspers pak přestává být kritickým myslitelem a stává se dogmatickým „tvrđitelem“: utíká se k ontologickému a antropologickému dogmatu a skrývá se za to dogma,

ač podle Jasperse bytný původ „šifer transcendence“ (a transcendence samé) de facto tkví („jen“) v bytostné potřebě trvalého smyslu lidského bytí.

2. Bytostný statut „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci).

Podle Jasperse bytostný statut „šifer transcendence“ tkví ve vztahu bytostné potřeby trvalého smyslu lidského bytí k transcendenci samé, tj. k Bohu.

Jsoucnost bytostné potřeby trvalého smyslu lidského bytí (postulující vztah „šifer transcendence“ k transcendenci samé – Bohu) je fenomenologicky dosvědčitelná.¹

Avšak jsoucnost vztahu „šifer transcendence“ k transcendenci samé (Bohu) (postulovaného bytostnou potřebou trvalého smyslu lidského bytí) není fenomenologicky dosvědčitelná,²

tj.: je možnou iluzí.

Nepřiznat, že je možnou iluzí, je lidsky pochopitelné (a odpustitelné), avšak filosoficky (filosoficko-lidsky) neudržitelné a neodpustitelné.

Avšak podle Jasperse transcendence (tj. Objímající – objímající transcendence – Bytí)³ se štěpí na objekt (bytí o sobě) a subjekt (bytí pro sebe),⁴ přičemž objekt (bytí o sobě) se stává „šiframi transcendence“ a subjekt (bytí pro sebe) se stává čtením („čtenářem“) „šifer transcendence“,⁵ čímž se podle Jasperse transcendence (tj. Objímající – objímající transcendence – Bytí) vztahuje sama k sobě; a vztahuje-li se v „šifrách transcendence“ sama k sobě, tedy „šifry transcendence“ nejsou iluzí a nemohou být iluzí.⁶

A tak Jaspers nepřiznává, že jde o možnou iluzi; Jaspers tak přestává být kritickým myslitelem a stává se dogmatickým „tvrdivcem“: utíká se k ontologickému a antropologickému dogmatu a skrývá se za to dogma,

ač podle Jasperse bytný statut „šifer transcendence“ tkví ve vztahu bytostné potřeby trvalého smyslu lidského bytí k transcendenci samé, tj. k Bohu.⁷

3. „Šifry transcendence“ ve vztahu k jevům transcendence.

Podle Jasperse člověk se může vztahovat k transcendenci jen skrze „šifry transcendence“. Proč? Protože podle Jasperse nelze dokazovat jsoucnost transcendence způsobem objektivně a obecně reprodukovatelným (platným, závazným). (Lze se „jen“ „ujišťovat“ o jsoucnosti transcendence způsobem vždy subjektivním a obecně ne-reprodukovatelným, tj. bez objektivní jistoty a v jistém smyslu i bez jistoty subjektivní: to znamená být otevřen i možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze.¹⁾

Avšak podle Jasperse člověk se může vztahovat k transcendenci též skrze „jevy transcendence“. Proč? Protože podle Jasperse (se) lze „jen“ „ujišťovat“ o jsoucnosti transcendence² způsobem sice vždy subjektivním, leč přeci jen obecně reprodukovatelným (platným, závazným). (Lze tedy dokazovat jsoucnost transcendence³ způsobem sice vždy subjektivním, leč přeci jen obecně reprodukovatelným, tj. se subjektivní jistotou a v jistém smyslu i s jistotou objektivní?: to však znamená nebýt otevřen možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze.⁴⁾

Sebeujišťování o jsoucnosti transcendence způsobem vždy subjektivním (a obecně nereprodukovatelným, tj. bez objektivní jistoty a v jistém smyslu i bez jistoty subjektivní, jež nechce dokazovat jsoucnost transcendence způsobem objektivně a obecně reprodukovatelným – platným, závazným – a je otevřeno i možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze) je fenomenologicky dosvědčitelné.⁵

Avšak jsoucnost transcendence ze (sebe)ujišťování způsobem sice vždy subjektivním, leč obecně reprodukovatelným (?), tj. se subjektivní jistotou a v jistém smyslu i s jistotou objektivní (?), jež chce dokazovat jsoucnost transcendence způsobem objektivně a obecně reprodukovatelným (platným, závazným) a není otevřeno možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze, není fenomenologicky dosvědčitelná.⁶

4. Svět jako „šifra transcendence“ ve vztahu ke světu jako jevu transcendence.

Podle Jasperse svět není jevem (transcendence);¹ tedy člověk (ve světě, jenž není jevem transcendence) se může vztahovat k transcendenci jen skrze „šifry transcendence“ potud, pokud podle Jasperse nelze dokazovat jsoucnost transcendence způsobem objektivně a obecně reprodukovatelným (platným,

závazným) a lze se „jen“ „ujišťovat“ o jsoucnosti transcendence způsobem vždy subjektivním a obecně nereprodukovatelným, tj. bez objektivní jistoty a v jistém smyslu i bez jistoty subjektivní: to však znamená být otevřen i možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze.²

Avšak podle Jasperse svět je i jevem (transcendence);³ tedy člověk (ve světě, jenž je jevem transcendence) se může vztahovat k transcendenci též skrze „jev transcendence“ potud, pokud podle Jasperse se lze „jen“ „ujišťovat“ o jsoucnosti transcendence způsobem sice vždy subjektivním, leč přeci jen obecně reprodukovatelným (platným, závazným), a lze tedy dokazovat jsoucnost transcendence způsobem sice vždy subjektivním, leč přeci jen obecně reprodukovatelným, tj. se subjektivní jistotou a v jistém smyslu i s jistotou objektivní, což však znamená nebýt otevřen možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze.⁴

Jsoucnost světa jako „šifry transcendence“ v sebeujišťování o jsoucnosti transcendence způsobem vždy subjektivním (a obecně nereprodukovatelným, tj. bez objektivní jistoty a v jistém smyslu i bez jistoty subjektivní, jež nechce dokazovat jsoucnost transcendence způsobem objektivně a obecně reprodukovatelným – platným, závazným – a je otevřeno i možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze) je fenomenologicky dosvědčitelná.⁵

Avšak jsoucnost světa jako jevu transcendence ze sebeujišťování o jsoucnosti transcendence způsobem vždy subjektivním, leč obecně reprodukovatelným (?), tj. se subjektivní jistotou a v jistém smyslu i s jistotou objektivní (?), jež chce dokazovat jsoucnost transcendence způsobem objektivně a obecně reprodukovatelným (platným, závazným) a není otevřeno možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze, není fenomenologicky dosvědčitelná.⁶

Tak apod. se týkají, blíže určeno, antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického), jež se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci, zvláště bytostného původu „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci),¹ bytostného statutu „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci),² „šifer transcendence“ ve vztahu k jevům transcendence³ a světa jako „šifry transcendence“ ve vztahu ke světu jako jevu transcendence.⁴

II. „Šifry transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“.

Antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-

antropologického), jež se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“, týkají se, blíže určeno, zvláště „filosofické víry“ jako svědectví člověku o Bohu (transcendenci),¹ „filosofické víry“ jako vztažení člověka k Bohu (transcendenci),² „filosofické víry“ (jako vztažení člověka k Bohu – transcendenci) jako zdroje autentické existence oproti existenci neautentické a „filosofické víry“ a vedení člověka Bohem (transcendencí).³

1. „Filosofická víra“ jako svědectví člověku o Bohu (transcendenci).

Podle Jasperse „filosofická víra“ svědčí o bytostné potřebě trvalého smyslu lidského bytí i zdroje trvalého smyslu, bytostně potřebného lidskému bytí – Boha jako transcendence.

Avšak podle Jasperse „filosofická víra“ jako by popř. svědčila rovnou o Bohu jako transcendenci (tj. o zdroji trvalého smyslu, bytostně potřebného lidskému bytí, leč jsoucím mimo onu bytostnou potřebu trvalého smyslu lidského bytí).

Jsoucnost bytostné potřeby trvalého smyslu lidského bytí i „filosofické víry“ ve zdroj trvalého smyslu, bytostně potřebného lidskému bytí (Boha jako transcendenci), je fenomenologicky dosvědčitelná.¹

Avšak jsoucnost Boha jako transcendence coby zdroje trvalého smyslu, bytostně potřebného lidskému bytí, z „filosofické víry“ lidského bytí, bytostně potřebného trvalého smyslu, není fenomenologicky dosvědčitelná.²

2. „Filosofická víra“ jako vztažení člověka k Bohu (transcendenci).

Podle Jasperse „člověk je bytost vztažená k Bohu“ (transcendenci); to znamená, že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném základě, nýbrž vždy na darovaném (ne svém vlastním) bytném základě: v ní je si darován Bohem (transcendencí).

To je jakýsi antropologicko-ontologický „důkaz“ jsoucnosti Boha. Avšak to, že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném *podkladě*,¹ nýbrž vždy na „darovaném“ bytném *podkladě*,² neznamena ještě, že v ní je si darován Bohem (transcendencí) a že *tak* je člověk bytost vztažená k Bohu (transcendenci): tento jakýsi antropologicko-ontologický „důkaz“ jsoucnosti Boha (podle Jasperse) je tak pochybný, jak pochybné jsou ontologický „důkaz“ jsoucnosti Boha i kosmologický aj. „důkazy“ jsoucnosti boží.

Vztaženost člověka k Bohu (transcendenci), znamená-li, že v ní je si darován Bohem (transcendencí) a že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném základě, nýbrž vždy na darovaném (ne svém vlastním) bytném základě, není fenomenologicky dosvědčitelná.³

Že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném podkladě, nýbrž vždy na „darovaném“ (ne svém vlastním) bytném podkladě – což však neznámá, že ve vztaženosti k Bohu (transcendenci) člověk si je v ní Bohem (transcendencí) „darován“ – , je fenomenologicky dosvědčitelné.⁴

3. „Filosofická víra“ (jako vztažení člověka k Bohu – transcendenci) jako zdroj autentické existence oproti existenci neautentické.

Podle Jasperse vztaženost bytosti člověka k Bohu (transcendenci) – jež znamená, že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném základě, nýbrž vždy na darovaném (ne svém vlastním) bytném základě, v němž je si darován Bohem (transcendencí) –

je zdrojem autentické existence na rozdíl od existence neautentické: rozdíl mezi existencí autentickou a existencí neautentickou je rozdílem mezi člověkem bytostně vztaženým k Bohu (transcendenci) a člověkem k Bohu (transcendenci) bytostně nevztaženým.

Avšak kritériem autentické existence musí být shoda člověkovy konání s antropologicko-ontologickým vzorem – zákonem člověkovy konání. Filosoficky (antropologicko-ontologicky) lze antropologicko-ontologickému vzoru – zákonu člověkovy konání rozumět jako božím zákonu lidského bytí; ten však je co do své jsoucnosti (fenomenologicky vzato) sporný (pochybný) natolik, nakolik je sporné (pochybné) bytí boha jako bytného původu božího zákona lidského bytí. Nebo lze filosoficky (antropologicko-ontologicky) antropologicko-ontologickému vzoru – zákonu člověkovy konání rozumět jako lidskému zákonu lidského bytí; ten však je co do své jsoucnosti (fenomenologicky vzato) nesporný (nepochybný) natolik, nakolik je nesporné (nepochybné) lidské bytí jako bytný původ lidského zákona lidského bytí. A tak kritériem autentické existence musí být shoda člověkovy konání s antropologicko-ontologickým vzorem – zákonem člověkovy konání pojatým čistě lidsky, tj. antropologicko-ontologicky (nikoli pojatým mimolidsky – ontologicko-teologicky).

Je tedy možné říci a je i nutné říci (proti Jaspersovi), že vztaženost bytosti člověka k Bohu (transcendenci) – jež neznámá, že člověk jako svoboda by si byl „darován“ Bohem (transcendencí), byť i není svobodou na svém vlastním bytném podkladě, nýbrž vždy na „darovaném“ (ne svém vlastním) bytném podkladě –

není zdrojem autentické existence na rozdíl od existence neautentické: rozdíl mezi existencí autentickou a existencí neautentickou není rozdílem mezi člověkem bytostně vztaženým k Bohu (transcendenci) a člověkem k Bohu (transcendenci) bytostně nevztaženým: autentickou existencí může být člověk k Bohu (transcendenci) bytostně vztažený, avšak autentickou existencí může být i člověk bytostně vztažený k transcendenci, ne však (ne jako) k Bohu.¹

4. „Filosofická víra“ a vedení člověka Bohem (transcendenci).

Podle Jasperse vztaženost bytosti člověka k Bohu (transcendenci) – jež znamená, že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném základě, nýbrž vždy na darovaném (ne svém vlastním) bytném základě, v němž si je darován Bohem (transcendenci) –

je spjata s božím vedením (člověka v bytí na světě), tj. s tím, že „věříme, že cítíme, jak jsme vedeni Bohem“, tj. „rozeznáváme znamení božího vedení“, např. tak, že „slyšíme hlas boží“. Příklady na to (na spjatost člověka v bytí na světě s božím vedením, tj. s tím, že „věří, že cítí, jak je veden Bohem“, tj. „rozeznává znamení božího vedení“ tak, že „slyší hlas boží“),

prý jsou v lidských „životopisech“; nicméně v příkladech lidských „životopisů“ prý „hlas boží“ není všeobecně platným (božím) příkazem, a proto v tomto smyslu (tj. ve smyslu všeobecné platnosti) není všeobecně jistý, je jistý jen jedinečně: „hlas boží“ je jedinečně platným (božím) příkazem bez všeobecné platnosti, tj. týká se jen člověka jedinečného v jedinečné člověkově situaci,¹ nikoli člověka „všeobecného“ mimo situaci jedinečného člověka.

Že člověk (v bytí na světě, tj. v jedinečných situacích – v té či té jedinečné situaci – bytí na světě) „věří, že cítí, jak je veden Bohem“, tj. „rozeznává znamení božího vedení“ tak, že např. „slyší hlas boží“, je fenomenologicky dosvědčitelné.²

Avšak že člověk, jenž (v bytí na světě, tj. v jedinečných situacích – v té či té jedinečné situaci – bytí na světě) „věří, že cítí, jak je veden Bohem“, tj. „rozeznává znamení božího vedení“ tak, že např. „slyší hlas boží“, je spjat s božím vedením tak, že je veden Bohem, není fenomenologicky dosvědčitelné.³

Je tedy možné a je i nutné říci (proti Jaspersovi), že vztaženost bytosti člověka k Bohu (transcendenci) – jež neznaméná, že člověk jako svoboda není svobodou na svém vlastním bytném základě, byť i vždy na „darovaném“ (ne svém vlastním) bytném podkladě, ať si v něm je či není „darován“ Bohem (transcendenci) –

je spjata s lidským sebevedením (člověka v bytí na světě), při němž „věříme, že cítíme, jak jsme vedeni Bohem“, tj. „rozeznáváme znamení božího vedení“, např. tak, že „slyšíme hlas boží“. V lidských „životopisech“ jsou jen příklady na to, tj. na spjatost člověka v bytí na světě s lidským sebevedením, při němž „věří, že cítí, jak je veden Bohem“, tj. „rozeznává znamení božího vedení“ tak, že „slyší hlas boží“; tedy v příkladech lidských „životopisů“ „hlas boží“ není všeobecně platným (božím) příkazem (a proto v tomto smyslu – tj. ve smyslu všeobecné platnosti – není všeobecně jistý, avšak není jistý ani jedinečně): „hlas boží“, týká-li se jen člověka jedinečného v jedinečné člověkově situaci (nikoli člověka „všeobecného“ mimo

situaci jedinečného člověka), je bez všeobecné platnosti, a je jen jedinečně platným lidským „sobě-příkazem“.

Tak apod. se týkají antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického), jež se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“, zvláště „filosofické víry“ jako svědectví člověku o Bohu (transcendenci),¹ „filosofické víry“ jako vztažení člověka k Bohu (transcendenci),² „filosofické víry“ (jako vztažení člověka k Bohu – transcendenci) jako zdroje autentické existence (oproti existenci neautentické) a „filosofické víry“ a vedení člověka Bohem (transcendenci).³

III. „Šifry transcendence“ ve vztahu k filosofii.

Antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického), jež se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k filosofii, týkají se zvláště filosofie jako filosofické antropologie,¹ filosofie (antropologie) jako anti-ontologie,² ontologie jako nepravé filosofie³ a teologie jako nepravé filosofie.

1. Filosofie jako filosofická antropologie.

Podle Jasperse filosofie je jen antropologická filosofie (bez ontologie). – Avšak antropologická filosofie se týká především lidského bytí a smyslu lidského bytí, tj. je především (antropologickou) ontologií.

Podle Jasperse však filosofie (antropologie) není – nemůže být – ontologie. – Avšak bez (antropologické) ontologie, jež se týká lidského bytí a smyslu lidského bytí, není a nemůže být antropologická filosofie.

Co však s (neantropologickou) ontologií? Netýká se lidského bytí a smyslu lidského bytí, neboť bytná sféra lidského bytí a smyslu lidského bytí začíná až za antropologickou (antropologicko-ontologickou) diferencí. To znamená, že až za antropologickou (antropologicko-ontologickou) diferencí začíná bytná sféra problematiky antropologické ontologie, jež v tom, co je lidsky podstatné (esenciálně či existenciálně lidsky podstatné), nikterak nemůže být derivována z problematiky (neantropologické) ontologie, nikterak nemůže být specifikována jako její zvláštní případ: *není* jejím zvláštním případem; nechápat to znamená nechápat antropologickou (antropologicko-ontologickou) diferencí, tj. základní a zásadní význam antropologické (antropologicko-ontologické) difference. – Co tedy s (ne-antropologickou) ontologií? Pro problematiku antropologické ontologie je buď přebytná, jestliže v ní neintervenuje; nebo je pro problematiku antropologické

ontologie nebezpečná, jestliže v ní intervenuje, tj. diktuje jí svá (mnohdy pochybná, neb obskurná, totiž spekulativně konstruktivní) deterministická schémata, ať již „racionální“ či iracionální: ono např. Hegel, toto např. Heidegger: zvláště pochybné – obskurné je spekulativně konstruktivní deterministické schéma „Hlasu Bytí“, resp. „diktátu Hlasu Bytí“.¹ – Navíc platí, že dosud není vskutku (dostatečně a důsledně) fenomenologické ontologie. Dostatečně a důsledně fenomenologická není ani ontologie Heideggerova, ani Sartrova.

2. Filosofie (antropologie) jako anti-ontologie.

Podle Jasperse filosofie (antropologie) je anti-ontologie.

Avšak Jaspersova filosofie (antropologie) je též ontologií s jistou klasifikací ontologických (v tom i antropologických) pojmů:

1. Bytí se dělí na objektové bytí, jež se dělí na bytí o sobě a bytí pro sebe, a na Já-bytí; Já-bytí se dělí na objektové bytí – jež se též dělí na bytí o sobě a bytí pro sebe – a na subjektové bytí, tj. existenci.¹

2. Bytí (tj. Objímající – transcendence, resp. objímající transcendence) se štěpí na bytí o sobě, jež se dělí na svět (v jeho imanenci) a na transcendenci (světa), a na bytí pro sebe v různých ohledech, v tom i v ohledu existence (tj. subjektivního bytí).²

A tak Jaspersova filosofie (antropologie) s tou či tou klasifikací ontologických (v tom i antropologických) pojmů je též ontologií,

byť i podle Jasperse filosofie (antropologie) je anti-ontologie.

3. Ontologie jako nepravá filosofie.

Podle Jasperse ontologie je „nepravá filosofie“: týká se prý jen imanence jsoucen, netýká prý se transcendence (jsoucen, tj. bytí jsoucího?).

Avšak i Jaspersova filosofie je „nepravou ontologií“: sice se týká i „transcendence“ (jsoucen, tj. bytí jsoucího, netýkajíc se jen imanence jsoucen),

nicméně bez fenomenologického dosvědčení;

a bez fenomenologického dosvědčení je dogmatická (nekritická), tj. nepravá (falešná).¹

4. Teologie jako nepravá filosofie.

Lze říci, že podle Jasperse i teologie je „nepravá filo(teo)somie“: netýká se sice jen imanence jsoucen a týká se i transcendence (jsoucen, tj. bytí jsoucího),

avšak tak, že přitom a proto přijímá (teologická) „zjevená“ dogmata.¹

Avšak lze též říci, že i Jaspersova filosofie je „nepravá (teo)filosofie“: týká se sice i „transcendence“ (jsoucen, tj. bytí jsoucího, netýkajíc se jen imanence jsoucen),

a to tak, že nepřijímá (teologická) „zjevená“ dogmata, přeci jen však tak, že (přitom a proto) přijímá ontologická („nezjevená“) dogmata: lze říci, že (naopak) přijímá (ontologická) „tvrzená“ dogmata,

jistě bez fenomenologického dosvědčení;

a bez fenomenologického dosvědčení je dogmatická (nekritická), tj. nepravá (falešná).²

Tak apod. se týkají antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického), jež se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k filosofii, zvláště filosofie jako filosofické antropologie,¹ filosofie (antropologie) jako anti-ontologie,² ontologie jako nepravé filosofie³ a teologie jako nepravé filosofie.

Takové a podobné antropologicko-ontologické ambivalence shledávám (v návaznosti na svou dřívější studii) z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse,¹ pokud se týkají „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci, „šifer transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“, jakož i „šifer transcendence“ ve vztahu k filosofii.

Mají antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropo-logického) společný důvod?

Myslím, že společný důvod tkví v tom, že sama filosofie K. Jasperse je ambivalentní: jednak je filosofickou antropologií, jež vychází ze subjektového bytí lidských jsoucen (existence) a filosofií (víry), „filosofickou vírou“ a „šiframi transcendence“ dochází k transcendenci subjektového bytí lidských jsoucen (tj. k Bohu jako své regulativní ideji), zůstávajíc však v poctivé nejistotě o jsoucnosti transcendence (Boha) jako předmětu své regulativní ideje; je však také teologickou ontologií, jež vychází z transcendence (mimolidského objektového bytí – Boha jako své konstitutivní ideje) a dochází k subjektivnímu bytí lidských jsoucen (existenci) s filosofií (víry), „filosofickou vírou“ a „šiframi transcendence“, dosahujíc tak pochybné jistoty o jsoucnosti transcendence (Boha) jako předmětu své konstitutivní ideje. Všude tam, kde se tyto dvě podoby filosofie K. Jasperse prolínají, tam všude také z těchto dvou podob filosofie K. Jasperse vyplývají ambivalence. Myslím, že v tom tkví jejich společný důvod: že sama filosofie K. Jasperse je ambivalentní (ambivalencemi od původu postižená, původně zatížená),

v tom mají antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického) společný původ.

B. Antropologicko-ontologická valence pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického.

Antropologicko-ontologická valence pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického) tkví v tom, co už bylo uvedeno v dřívější studii.¹ S tím, co už v dřívější studii bylo uvedeno, souvisí i implicitně či explicitě kritický ráz Jaspersovy antropologické filosofie vůči (navzdory) (anti)duchu moderní doby: antropologicko-ontologická valence pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse (z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického) souvisí i s Jaspersovou implicitní či explicitní filosoficko-antropologickou kritikou (anti)ducha moderní doby, explicitě a synteticky podanou zvláště v Jaspersově spise „Duchovní situace doby“. Ve spise „Duchovní situace doby“ Jaspers explicitě a synteticky podal přehled fenoménů moderní doby,² tj. pohled na moderní dobu z fenoménů „řádu pobývání“ (na světě), který je spíše „ne-řádem ubývání“ (do světa) vzhledem k lidskému bytí, vzhledem ke smyslu lidského bytí (resp. jeho nesmyslnosti). Jaspers se zde přiřadil ke kritickým antropologickým filosofům, kteří dnes mohou člověku pomoci objasnit a ujasnit si (anti)duchovní situaci doby (moderní či postmoderní) a kteří mohou pomoci objasnit a ujasnit si člověku v dnešní (moderní či postmoderní) (anti)duchovní situaci možnosti smysluplného lidského bytí (přes všechnu nesmyslnost nemožností, jíž dnes lidské bytí v „(ne)řádu pobývání“ na světě propadá, resp. do níž se dnes v „(ne)řádu pobývání“ na světě propadá). Jaspers, přiřadiv se tím ke kritickým antropologickým filosofům bytostné lidské sebeobrany (sebeobrany lidsky bytostného smyslu) vůči (anti)duchu (post)moderní doby (vůči vševládě (anti)ducha (post)moderní doby a její nesmyslnosti), patří tak k filosofům životně – bytostně významným, k filosofům bytostně významných životních (svobodných) cest – „cest svobody“.

Poznámky a odkazy:

(K úvodu.)

- 1 – E-Logos 2002 a Existenciál 2008.
- 2 – Srov. tamtéž, úvod, odst. 2; Doslov, odst. 3.
- 3 – Srov. tamtéž, úvod, odst. 3; Doslov, odst. 4.

Ad A. (K antropologicko-ontologickým ambivalencím v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického.)

(K úvodu.)

1 – Přímé uplatnění fenomenologicko-ontologického nebo fenomenologicko-antropologického pohledu na antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse jsem v textu zde níže vyznačil kurzívou.

2 – Srov. VI. Kyprý: K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického (E-Logos 2002), 1, 2.

3 – Srov. tamtéž, 3.

4 – Srov. tamtéž, 4.

Ad I. („Šifry transcendence“ ve vztahu k transcendenci.)

1 – Srov. VI. Kyprý: K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického (E-Logos 2002), 2.

2 – Srov. tamtéž, 1 (č. 1).

3 – Srov. tamtéž, 1 (č. 2, zvl. odst. 4).

4 – Srov. tamtéž, 1 (č. 2, zvl. odst. 5).

Ad 1. (Bytostný původ „šifer transcendence“ – ve vztahu k transcendenci –.)

1 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí jako postulujícího „šifry transcendence“ a transcendenci samu (Boha) z potřeby trvalého smyslu svého (jedinečného) lidského bytí: lze provést fenomenologickou redukci (resp. fenomenologickou dedukci) z fenoménu jedinečného lidského bytí jako postulujícího „šifry transcendence“ a transcendenci samu (Boha) na*

„esenci“ potřeby trvalého smyslu jeho (jedinečného) lidského bytí, a to na základě (fenoménu) jeho výpovědí o sobě samém.

2 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí s potřebou trvalého smyslu svého (jedinečného) lidského bytí jako postulujícího „šifry transcendence“ a transcendenci samu (Boha): nelze provést fenomenologickou redukci (resp. fenomenologickou dedukci) z fenoménu jedinečného lidského bytí s potřebou trvalého smyslu jeho (jedinečného) lidského bytí na „esenci“ „šifer transcendence“ a transcendence samé (Boha) postulované jako o sobě jsoucí (nejen jsoucí pro něho), a to ani na základě (fenoménu) jeho výpovědí o sobě samém, ani nijak jinak.*

3 – Srov. Jaspers: *Filosofie*, č. 2 (posl. odst.).

Ad 2. (Bytostný statut „šifer transcendence“ – ve vztahu k transcendenci –.)

1 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí jako postulujícího „šifry transcendence“ ve vztahu k transcendenci samé (Bohu) z potřeby trvalého smyslu svého (jedinečného) lidského bytí: lze provést fenomenologickou redukci (resp. fenomenologickou dedukci) z fenoménu jedinečného lidského bytí jako postulujícího „šifry transcendence“ ve vztahu k transcendenci samé (Bohu) na „esenci“ potřeby trvalého smyslu jeho (jedinečného) lidského bytí, a to na základě (fenoménu) jeho výpovědí o sobě samém.*

2 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí s potřebou trvalého smyslu svého (jedinečného) lidského bytí jako postulujícího „šifry transcendence“ ve vztahu k transcendenci samé (Bohu): nelze provést fenomenologickou redukci (resp. fenomenologickou dedukci) z fenoménu jedinečného lidského bytí s potřebou trvalého smyslu jeho (jedinečného) lidského bytí na „esenci“ „šifer transcendence“ ve vztahu k transcendenci samé (Bohu) postulovaném jako o sobě jsoucím (nejen jsoucím pro něho), a to ani na základě jeho výpovědí o sobě samém, ani nijak jinak.*

3 – Tj. ontologické dogma bez fenomenologického dosvědčení.

4 – Což je též ontologické dogma bez fenomenologického dosvědčení.

5 – I to je ontologické dogma bez fenomenologického dosvědčení.

6 – Což je ontologicko-dogmatické tvrzení (z ontologicko-dogmatických předpokladů ontologicko-dogmatický závěr): tvrzení bez fenomenologického dosvědčení.

Proti Jaspersovu pojetí bytostného statutu „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci) tedy lze namítnout: z možnosti nejsoucnosti transcendence plyne, že „šifry transcendence“ jsou možnou iluzí. – Jaspersovo pojetí bytostného statutu „šifer transcendence“ (ve vztahu k transcendenci) tedy proti námitkám odpovídá: ze jsoucnosti (nutnosti?) transcendence plyne, že „šifry transcendence“ nemohou být iluzí. – Na to však lze odpovědět: pokud jsoucnost transcendence není dosvědčena fenomenologicky, aniž je fenomenologicky dosvědčitelná, potud je jsoucnost transcendence přijímána dogmaticky – nekriticky, a je-li tak přijímána, tedy je postavena (založena) na nekritické (dogmatické) ontologii, tj. na špatné (falešné) ontologii.

7 – To znamená, že podle *Jasperse transcendence* (Bůh) *de facto* je regulační ideou (ve smyslu kantovském) nutnou pro trvale smysluplné lidské bytí, plynoucí z nutnosti trvale smysluplného lidského bytí.

Avšak podle *Jasperse transcendence* (Bůh) popř. je také konstitutivní ideou (ve smyslu kantovském), neplynoucí z nutnosti trvale smysluplného lidského bytí, byť i pro trvale smysluplné lidské bytí nutnou.

Ad 3. („Šifry transcendence“ ve vztahu k jevům transcendence.)

1 – Tuto otevřenost možnosti nejsoucnosti transcendence jako možné iluze jsem však u *Jasperse* našel jen jedenkrát. (*Jaspers: Filosofie*, č. 2, posl. odst.)

2 – Nejen pro sebe samého, ale i pro jiné.

3 – Nejen sobě samému, ale i jiným.

4 – Tuto neotevřenost možnosti nejsoucnosti transcendence jsem u *Jasperse* našel vždy krom jedenkrát.

5 – Na fenoménech jedinečného lidského bytí, jež se tak ujišťuje, aniž si je jisté jsoucností toho, o čem se ujišťuje: platí zde (*mutatis mutandis*) pozn. 1 ad A.I.1. a pozn. 1 ad A.I.2.

6 – Na fenoménech jedinečného lidského bytí, jež se tak chce ujišťovat a chce si být jisté jsoucností toho, o čem se ujišťuje: platí zde (*mutatis mutandis*) pozn. 2 ad A.I.1. a pozn. 2 ad A.I.2.

Ad 4. (Svět jako „šifra transcendence“ ve vztahu ke světu jako jevu transcendence.)

1 – „Alespoň ne kategoriálně“. To znamená, že existenciálně, resp. existenciálně (byť i ne kategoriálně) je jevem (transcendence), tj. jevem – „šifrou“ transcendence (nejen „šifrou transcendence“ jako takovou)?

2 – Viz zde výše pozn. 1 ad A.I.3.

3 – Tj. je „šifrou“ jevu transcendence?

4 – Viz zde výše pozn. 4 ad A.I.3.

5 – Na fenoménech jedinečného lidského bytí, jež se tak ujišťuje, aniž si je jisté jsoucností toho, o čem se ujišťuje (platí zde – *mutatis mutandis* – pozn. 1 ad A.I.1. a pozn. 1 ad A.I.2.); avšak svět jako „šifra transcendence“ je fenoménem pro jedinečné lidské bytí a ve výpovědi jedinečného lidského bytí i pro ty, jimž je jeho výpověď sdělena, popř. jimiž je jeho výpověď sdělena. (Z tohoto fenoménu – resp. z výpovědi o tomto fenoménu – ovšem nelze

provést fenomenologickou redukci na „esenci“ – resp. fenomenologickou dedukci „esence“ – transcendence světa samé – Boha.)

6 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí, jež se tak chce ujišťovat a chce si být jisté jsoucností toho, o čem se ujišťuje (platí zde – mutatis mutandis – pozn. 2 ad A.I.1. a pozn. 2 ad A.I.2.); avšak svět jako jev transcendence není fenoménem pro jedinečné lidské bytí ani ve výpovědi jedinečného lidského bytí ani pro ty, jimž je jeho výpověď sdělena, popř. jimiž je jeho výpověď sdílena. (A z toho, co není fenoménem – resp. z výpovědi o tom, co není fenoménem – ovšem nelze provést fenomenologickou redukci na „esenci“ – resp. fenomenologickou dedukci „esence“ – transcendence světa samé – Boha.)*

(K dodatku.)

- 1 – Viz zde výše pozn. 1 ad A.I.
- 2 – Viz zde výše pozn. 2 ad A.I.
- 3 – Viz zde výše pozn. 3 ad A.I.
- 4 – Viz zde výše pozn. 4 ad A.I.

Ad II. („Šifry transcendence“ ve vztahu k „filosofické víře“.)

1 – Srov. VI. Kyprý: K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického (E-Logos 2002), 3.

- 2 – Srov. tamtéž.
- 3 – Srov. tamtéž, 3, odst. 2, a pozn. 9 ad 3.

Ad 1. („Filosofická víra“ jako svědectví člověku o Bohu – transcendenci –.)

- 1 – I zde platí (mutatis mutandis) pozn. 1 ad A.I.1. a pozn. 1 ad A.I.2.
- 2 – I zde platí (mutatis mutandis) pozn. 2 ad A.I.1. a pozn. 2 ad A.I.2.

Ad 2. („Filosofická víra“ jako vztahování člověka k Bohu – transcendenci –.)

1 – Člověk jako svoboda je svým vlastním bytným základem (volby a tvorby sebe sama svými činy); kdyby nebyl svým vlastním bytným základem (volby a tvorby sebe sama svými činy), nebyl by (takto) člověk svobodný.

2 – Avšak člověk je svým vlastním bytným základem (volby a tvorby sebe sama svými činy) na nikoli svém vlastním bytném podkladě (v sobě samém, jež svými činy nezvolil a nestvořil). Tento bytný podklad lze myslet fenomenologicky dosvědčeněji spíše jako přírodně

přirozený bytný podklad nežli jako nadpřirozený (nadpřírodní) bytný podklad, jež lze myslet jen bez fenomenologických svědectví.

3 – *To plyne z toho, že se zde předpokládá jsoucnost transcendence jako Boha; jsoucnost transcendence jako Boha, zde předpokládaná, však není fenomenologicky dosvědčitelná. (Viz zde výše pozn. 2 ad A.I.1. a pozn. 2 ad A.1.2.)*

4 – *To plyne z toho, že jsoucnost transcendence jako Boha zde nelze předpokládat, že jsoucnost transcendence jako Boha, zde předpokládaná, by nebyla fenomenologicky dosvědčitelná. (Viz zde výše pozn. 2 ad A.I.1. a pozn. 2 ad A.1.2.)*

Že onen bytný podklad lze myslet fenomenologicky dosvědčeněji spíše jako přírodně přirozený bytný podklad nežli jako nadpřirozený (nadpřírodní) bytný podklad, jež lze myslet jen bez fenomenologických svědectví, a že člověk je svým vlastním bytným základem (volby a tvorby sebe sama svými činy) na nikoli svým vlastním bytném podkladě (v sobě samém, jež svými činy nezvolil a nestvořil),

plyne z fenoménů jedinečného lidského bytí, resp. i z fenoménů pro jedinečné lidské bytí, jež smrtí, tj. minulým propadnutím se bytného podkladu jiných lidí (bez výjimky), poukazují k jeho smrti, tj. k budoucímu propadnutí se bytného podkladu v něm, a jež volbou činu v situaci z různých možností (tj. možností volby různých činů v situaci, jež je v jeho moci; že je v jeho moci, může ukázat a může dokázat proti tvrzení – předpovědi – nemožnosti volby jiného než tohoto činu právě volbou jiného než tohoto činu, tj. popřením předpovědi té nemožnosti právě činem coby „proti-činem“: sebou-určeným činem proti – navzdory – předurčenému činu) poukazují k jeho bytí svým vlastním bytným základem (volby a tvorby sebe sama) i k jeho bytí nad svým nevládním bytným podkladem (nezvoleným a nestvořeným sebou samým).

Ad 3. („Filosofická víra“ – jako vztažení člověka k Bohu – transcendenci – jako zdroj autentické existence na rozdíl od existence neautentické.)

1 – Tj. tehdy jí je – tehdy jí může být –, když koná v souladu s antropologicko-ontologickým vzorem – zákonem lidského konání; a konat v souladu se zákonem lidského konání (s antropologicko-ontologickým vzorem) je možné i pro člověka „vztaženého“ k bohu, avšak je to možné i pro člověka k bohu „nevztaženého“: vztah k bohu není kritériem autentické existence. Že vztah k bohu kritériem autentické existence je, je předsudkem a netolerantností nábožensko-existenciální antropologické filosofie a je předsudkem i tak tolerantního nábožensko-existenciálního antropologického filosofa, jakým je Jaspers. (Mluvit o nutnosti tolerance je zde na místě, neboť jde o toleranci vůči lidskému konání jako konání v souladu s lidským zákonem konání – antropologicko-ontologickým vzorem, tj. vzorem *lidskosti* –, a nejde o toleranci vůči lidskému konání jako konání v rozporu s božím zákonem konání – teologicko-ontologickým vzorem, ledaže... ledaže by byl vzorem *nelidskosti*; avšak není-li vzorem nelidskosti a je-li též vzorem lidskosti, pak

musí být bytostně lidský; v tomto „muset být bytostně lidský“ se lidský zákon lidského bytí a boží zákon lidského bytí musejí shodovat; a musejí-li se v tom shodovat, pak mluvit o nutnosti tolerance je zde na místě. Dokonce by mělo jít nejen o toleranci, ale též o spojenectví spřízněnosti: o „spřízněnost volbou“ k autentické existenci, jež ctí lidství a slouží lidství, ať s bohem, ať bez boha; proto by zde mělo jít nejen o toleranci, ale též o autentickou koexistenci „spřízněných volbou“, tj. autenticky existujících v podobě náboženské i autenticky existujících v podobě nenáboženské.)

Ad 4. („Filosofická víra“ a vedení člověka Bohem – transcendencí –.)

1 – Tak jako Abrahama v Kierkegaardově „Bázní a chvění“. Pro Jasperse, založeného a zaměřeného nábožensko-humanisticky a nábožensko-antifanaticky, je ovšem Abraham (dle Kierkegaardovy „Bázně a chvění“), jenž je založen a jenž je zaměřen nábožensko-antihumanisticky a nábožensko-fanaticky, jako vzor „filosoficky věřícího“ člověka nepřijatelný. Tato jeho nepřijatelnost (jako vzoru „filosoficky věřícího“ člověka) však pro Jasperse neplyne z jeho pojetí „filosofické víry“ ve vztahu k vedení člověka Bohem (transcendencí); plyne (spíše nežli z jeho pojetí vedení člověka Bohem – transcendencí – ve vztahu k „filosofické víře“) z filosoficko-lidských důvodů či z důvodů filosoficko-mimolidských – z Jaspersova ušlechtilého lidství, resp. z Jaspersovy lidské ušlechtilosti. (Vždyť i Abraham – dle Kierkegaardovy „Bázně a chvění“ – ve své „absurdní víře“, že je člověk vedený Bohem – transcendencí –, zakládá svou „absurdní víru“ na tom, že slyší „boží hlas“, tj. „rozeznává znamení božího vedení“, tj. „věří, že cítí, jak je veden Bohem“. A jestliže zakládá svou „absurdní víru“ takto – na tom, že „věří, že cítí, jak je veden Bohem“, tj. „rozeznává znamení božího vedení“, tj. slyší „hlas boží“ –, tedy i Abraham – dle Kierkegaardovy „Bázně a chvění“ – ve své „absurdní víře“, že je člověk vedený Bohem – transcendencí –, věří „filosoficky“, že je člověk vedený Bohem – transcendencí –, tj. jeho víra, že je člověk Bohem – transcendencí – vedený, je „filosofická“: „absurdně filosofická“, resp. „filosoficky absurdní“!)

2 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí, jež se tak ujišťuje, aniž si je jisté jsoucností toho, o čem se ujišťuje: platí zde (mutatis mutandis) pozn. 1 ad A.I.1. a pozn. 1 ad A.I.2. To znamená, že v duchu Jaspersově lze říci, že sama „filosofická víra“ je „šifrou transcendence“!*

3 – *Na fenoménech jedinečného lidského bytí, jež se tak chce ujišťovat a chce si být jisté jsoucností toho, o čem se ujišťuje: platí zde (mutatis mutandis) pozn. 2 ad A.I.1. a pozn. 2 ad A.I.2. To znamená, že v duchu Jaspersově lze říci, že „filosofická víra“ sama není „jevem transcendence“!*

I zde platí, co praví Sartre v „Existencialismu – humanismu“: znamení (vedení člověka Bohem – transcendencí – či vedení člověka transcendencí bez Boha)

nejsou; a jsou-li znamení, pak my musíme rozhodnout, co znamenají: zda vedení člověka Bohem (transcendencí), zda vedení člověka transcendencí bez Boha (a to jakou) či fyzickou (fyzicko-patologickou) imanencí lidského bytí nebo psychickou (psychopatologickou) imanencí lidského bytí apod. (a nemůžeme nerozhodnout, co znamenají). (Srov. Sartre: Existencialismus je humanismus. To, co zde praví, platí pro tento případ i pro všechny případy předurčování lidských činů, tj. předurčování lidských činů „hlasem božím“, „hlasem Bytí“ etc.)

(K dodatku.)

1 – Viz zde výše pozn. 1 ad A.II.

2 – Viz zde výše pozn. 2 ad A.II.

3 – Viz zde výše pozn. 3 ad A.II.

Ad III. („Šifry transcendence“ ve vztahu k filosofii.)

1 – Srov. VI. Kyprý: K pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jaspersa z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického (E-Logos 2002), 4 (č. 1; č. 2, odst. 1, 2, 5, 6) a pozn. 13 a 14 ad 4.

2 – Srov. tamtéž, 4 (č. 2, odst. 4, 5, 7-12).

3 – Srov. tamtéž, 4 (č. 2, odst. 3).

Ad 1. (Filosofie jako filosofická antropologie.)

1 – Srov. Berďajev: O otroctví a svobodě člověka, v tom o ontologickém otroctví člověka (proti svobodě); i Berďajev je anti-ontolog.

Ad 2. (Filosofie – antropologie – jako anti-ontologie.)

1 – Tuto klasifikaci ontologických (v tom i antropologických) pojmů (včetně subjektového bytí – existence) lze najít v Jaspersově „Filosofii“.

2 – Tuto klasifikaci ontologických (v tom i antropologických) pojmů (včetně existence, tj. subjektového bytí) lze najít v Jaspersově „Filosofické víře“.

Ad 3. (Ontologie jako nepravá filosofie.)

1 – Ani ona klasifikace ontologických (v tom i antropologických) pojmů (včetně subjektového bytí – existence), již lze najít v Jaspersově „Filosofii“,

ani ona klasifikace ontologických (v tom i antropologických) pojmů (včetně existence, tj. subjektového bytí), již lze najít v Jaspersově „Filosofické víře“,

není fenomenologicky dosvědčitelná; a není-li fenomenologicky dosvědčitelná, je dogmatická (nekritická), tj. nepravá (falešná).

Ad 4. (Teologie jako nepravá filosofie.)

1 – A že tomu tak je, o tom Jaspersovi svědčí to, že teologie se vztahuje k Bohu (transcendenci) bez „šifer transcendence“; avšak vztahovat se k Bohu (transcendenci) bez „šifer transcendence“ znamená vztahovat se k němu mimo „filosofickou víru“, tj. vztahovat se k němu vírou dogmatickou, což Jaspersovi svědčí o tom, že je tomu tak, že teologie je „nepravá filo(teo)sophie“: proto nepravá, protože bez „filosofické víry“.

2 – Viz zde výše pozn. 1 ad A.III.3.

(K dodatku.)

1 – Viz zde výše pozn. 1 ad A.III.

2 – Viz zde výše pozn. 2 ad A.III.

3 – Viz zde výše pozn. 3 ad A.III.

(K doslovu.)

1 – Přímé uplatnění fenomenologicko-ontologického nebo fenomenologicko-antropologického pohledu na antropologicko-ontologické ambivalence v pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse jsem v textu zde výše vyznačil kurzívou.

Ad B. (K antropologicko-ontologické valenci pojetí „šifer transcendence“ ve filosofii K. Jasperse z pohledu fenomenologicko-ontologického a fenomenologicko-antropologického.)

1 – Viz v ní (v E-Logu 2002) úvod, odst. 2, či Doslov, odst. 3.

2 – A to způsobem spíše fenomenalistickým nežli fenomenologickým: přehled fenoménů moderní doby je někdy přesný, někdy méně přesný, mnohdy příliš překotný, mnohdy i sporný, avšak především: přehled fenoménů moderní doby nedochází k fenomenologické redukci či k fenomeno-logické dedukci esence ducha moderní doby, tedy je podán spíše fenomenalistickým nežli fenomeno-logickým způsobem. (K fenomenologické redukci či k fenomenologické dedukci esence ducha (post)moderní doby docházejí později především Marcuse, Fromm i Kosík; Kosík –

po Marcusem, Frommovi a jiných, kteří ji dříve či později tak či tak vidí i explikují – ji explikuje jako „antiducha“ a „superkapitál“, resp. jako „antiducha superkapitálu“.)

E-LOGOS

ELECTRONIC JOURNAL FOR PHILOSOPHY

Ročník/Year: 2011 (vychází průběžně/ published continuously)

Místo vydání/Place of edition: Praha

ISSN 1211-0442

Vydává/Publisher:

Vysoká škola ekonomická v Praze / University of Economics, Prague

nám. W. Churchilla 4

Czech Republic

130 67 Praha 3

IČ: 61384399

Web: <http://e-logos.vse.cz>

Redakce a technické informace/Editorial staff and technical information:

Miroslav Vacura

vacuram@vse.cz

Redakční rada/Board of editors:

Ladislav Benyovszky (FHS UK Praha, Czech Republic)

Ivan Blecha (FF UP Olomouc, Czech Republic)

Martin Hemelík (VŠP Jihlava, Czech Republic)

Angelo Marocco (Pontifical Athenaeum Regina Apostolorum, Rome, Italy)

Jozef Kelemen (FPF SU Opava, Czech Republic)

Daniel Kroupa (ZU Plzeň, Czech Republic)

Vladimír Kvasnička (FIIT STU Bratislava, Slovak Republic)

Jaroslav Novotný (FHS UK Praha, Czech Republic)

Jakub Novotný (VŠP Jihlava, Czech Republic)

Ján Pavlík (editor-in-chief) (VŠE Praha, Czech Republic)

Karel Pstružina (VŠE Praha, Czech Republic)

Miroslav Vacura (executive editor) (VŠE Praha, Czech Republic)